

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel
Balak 5784

In memory of Leah Masha a" h bat

Alexander Shmuel Hakohen on her first yartzheit

Shabbat Times
19:26 **END** 20:27

Issue 42

Balak, the king of Moav, felt threatened by Klal Yisrael's presence and so he called upon the sorcerer of Midyan, Bilaam, to curse the Jews. Balak chose Bilaam to do the job because, as the Torah describes Bilaam's powers, "those that you bless are blessed and those who you curse will be cursed."

We see from here that Bilaam not only had the power to curse but also to bless, yet Balak chose to use Bilaam to curse the Jews, rather than bless the Moabites. Would it not have been better to bless than to curse?

The Torah also points out in a midrash that Moav and Midyan were at war with each other, but Balak, the king of Moav, put his war with Midyan aside in order to join forces to defeat the Jews.

This unfortunate phenomenon is seen today as well when nations who usually don't see eye to eye are only too happy to join forces in order to condemn Israel on the world stage.

So why did Balak choose to use Bilaam's talents to curse and not to bless? The answer is that this is the nature of evil spirited people. Balak's concerns that the Jewish people were knocking on his borders did not stem from feeling physically threatened, for they never intended to conquer Moav. Rather his feelings stemmed from envy and jealousy. He was envious of the Jewish people's meteoric rise from the lowly beginnings of being a persecuted people to being a respected and feared nation. It wasn't just a matter of Moav being blessed with their own blessings. Even had Bilaam blessed Moav with prosperity and with greater successes, Balak would still not have been happy as long as his neighbors, Am Yisrael, enjoyed the prosperity they had.

There are two types of envy in the world; there is good envy and there is bad envy. Bad envy causes a person to curse and to wish for the downfall of his peers who he is jealous of. By pushing his opponent down, he feels better about himself.

The good type of envy is when one Torah scholar is "jealous" of the Torah mastery of his opponent. This type of envy is good, for his jealousy toward his Rabbinic opponent will propel him to work harder at his own studies so that he too will master the Torah in a way no less than his friend. He would never wish a curse upon his Torah friend in order to feel better about himself.

Good envy lends one to push himself further and further upward,

whereas bad envy causes one to push the other person further and further downward! Balak and Bilaam were such negative, envious people that there was no way that blessing Moav, rather than cursing Israel, would have achieved their goals!

What leads a person to develop an unhealthy sense of self worth, the result being that the person feels that the only way of finding fulfillment is by cursing and wishing others bad?

The answer lies in the famous mishna in Pirkei Avot. "Those who possess an evil eye, and arrogant heart and an unsatiable soul, are from the students of Bilaam. Those who possess a good eye, a humble heart, and a contrite soul, are from the students of Avraham Avinu."

Both Bilaam and Avraham Avinu were very spiritual people. The medrash compares Bilaam to Moshe Rabbeinu regarding his ability to understand the ways of Hashem. He had the mouth, the power of prayer, and the mind of Moshe and Avraham, yet whereas Moshe and Avraham reached the highest levels of spirituality and righteousness, Bilaam reached the lowest rungs of depravity. Why did they climb higher and higher and Bilaam fell lower and lower?

The difference lies in their middot, character traits. Moshe and Avraham subjected their minds to fulfilling the will of Hashem and by doing so, they worked on their character traits to the degree that they acquired all of the necessary middot needed to connect with Hashem. Bilaam had the knowledge to get close to Hashem but he was not willing to work on his middot. Having good middot versus bad middot is what makes the difference between whether a person is considered a true servant of Hashem, or a charlatan and a fake.

When a Jew grows close to Hashem through character development and Torah study, he will not be envious of others. He will feel compelled to bless those around him and never need to curse them. He will enjoy tranquility and inner peace knowing that he is worthy of his relationship with Hashem. He needs no external honors or desires to validate himself, for Hashem is His biggest fan and that is more than enough.

The Jew who is empty of good middot will feel distant to Hashem and will need the superficiality of honors and desires, arrogance and envy, to convince himself that his life is worthwhile.

FAST STARTS 4:27AM
FAST END 8:04 PM

Minyanim

17 TH TAMUZ

Shacharis: 7:00 . 8:15 **Mincha: 13:22 19:15**

Maariv: 20:02 **Ahuza 198 Raanana**

RCK RA'ANANA COMMUNITY KOLLEL

Rebbetzin Tziporah Heller Gottlieb

MIRIAM, HER TAMBORINE AND THE REDEMPTION IT BRINGS TO OUR LIVES

Wednesday 24/7/24

7:50 pm Introductory remarks

8:00 pm Lecture by Rebbetzin Tziporah Heller

8:45 pm Recital of Tehillim & praying for the hostages

9:00 Art workshop: Tambourine painting

30\$ PER PERSON

RSVP

Ahuza 198 Raanana

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה
 פרשת "בלק" התשפ"ד

זמני השבת

19:26 END 20:27

גליון 42

לעילוי נשמת מרגלית בת שרה, נריה משה ז"ל

לשאלות

0584810910

ואעתיק מתוך ספר שאלות ותשובות 'מנחת אשר' לגאון הרב אשר וייס שליט"א מה שנוגע לעניינינו:

'אמנם נראה דכל שזה דרך המסחר והתפתחות טבעית של הכלכלה אינו יכול לעבך, ויש בזה הרבה דוגמאות בחיי המעשה, דאטו נימא דאם היינו נשאלים אם מותר לפתוח צרכניות וסופרמרקטים מחשש שבעלי מכולות וחנויות קטנות יפסידו פרנסתם היינו אוסרים? ואטו היינו אוסרים לייצר מכוניות משום שהעגלונים רוכבי הסוסים יפסידו פרנסתם? ואטו היינו אוסרים את פיתוחו של המחשב משום שעל ידו המוני כתבנים יפסידו את פרנסתם ושוב לא יהיה בהם צורך? וכך גם בכל המצאה חדשה אטו נאסור על פיתוחו שמא יתקיים על ידו ישן מפני חדש תוציאנו ויפגע פרנסתם של רבים? אלא ברור דאין הלכה זו אמורה אלא בעניינים מקריים, ולא בשינויים יסודיים בדפוסי הכלכלה, התעשייה והפיתוח'.

ואם כן הוא הדין בנוגע למסחר המקוון, אשר זירת המסחר בכל התחומים עוברת יותר ויותר לזירת האינטרנט, וכאמור זו דרכו של עולם, ועל הסוחרים להתאים עצמם למציאות החדשה, ואין לנו לחוש מצד 'יורד לאומנות חברו' ומקפח פרנסת חברו.

שאלה: מה דינו של אדם שמתוך הרגל, מוזג לעצמו כוס מים במטבחון של העבודה, ומברך 'שהכל נהיה בדברו' ורק אז נזכר שזהו צום י"ז בתמוז?

תשובה: נראה שהדבר תלוי במחלוקת הראשונים האם איסור ברכה לבטלה הוא מהתורה, או מדרבנן.

אם ברכה לבטלה היא איסור תורה, אזי יש לומר שעדיף לשתות ממש מעט מהמים, ולעבור על 'חצי שיעור' בצום מדרבנן, וזאת כדי לא לעבור על איסור ברכה לבטלה (ואמירת 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' לא ממש מנטרלת את איסור זה).

אך אם ברכה לבטלה היא איסור מדברי חכמים (ומה שכתוב בתורה 'לא תשא את שם ה' אלוהיך לשווא' זה בשבועת שווא או כאשר מזכיר סתם שם ה' ללא דברי שבח וברכה) אזי יש לומר שאין לו לעבור במתכוון על איסור טעימה בתענית ציבור, אלא יאמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' ולא ישתה כלל.

ומאחר והשולחן ערוך פוסק כשיטת הרמב"ם, שברכה לבטלה הוא איסור מהתורה - פסק הגר"ע יוסף זצ"ל לבני ספרד שבמקרה כזה ישתו ממש מעט, כדי לא לעבור על איסור תורה של ברכה לבטלה.

אולם בני אשכנז נוקטים כדעת הראשונים (תוספות) שאיסור ברכה לבטלה הוא מדברי חכמים, ולכן אין להם לשתות אפילו לא מעט אלא רק לומר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'.

ובמילים אחרות - מלאך של דין ועונש.

אבל רש"י מפרש דבר מדהים; 'לשטן לו' - מלאך של רחמים היה, והיה רוצה למונעו מלחטוא שלא יחטא ויאבד.

לא כתוב שהמלאך היה 'שטן'.

כתוב שהמלאך היה 'שטן לו' - הוא חווה וראה את זה כ'שטן'.

אבל באמת זה היה מלאך של רחמים!!!

מה אנחנו לומדים מכאן: לפעמים דברים משתבשים;

אדם מרגיש שיש איזה מלאך עם חרב שלופה באמצע הדרך וכל תפקידו רק להפריע לו, והאדם מנסה להמשיך ללכת והוא מרגיש שאותו מלאך זה השטן - הדבר שמסמל את כל הרוע והסבל. אבל יכול להיות שזה בסך הכל מלאך של רחמים!!! כי אולי היעד שאתה רוצה להגיע אליו, הוא הדבר שיגרום לך סבל.

וה'ברקס' שאתה חווה הוא בעצם נשיקה.

שאל את הרב

ראש בית המדרש הרב שבתי יגל שליט"א

שאלה: רציתי לשאול האם זה שאנחנו עוברים לקנות באינטרנט, ותמיד על כך כמות החבילות העצומה הנוחתת מחו"ל בכל שבוע במרכז המיון הארצי של דואר ישראל, האם אין בזה איסור של 'יורד לאומנות חברו'?

הרי בעלי החנויות המסורתיות במרכזי הערים מאבדים לאט לאט את ציבור הקונים, ומחזור המכירות שלהם הולך ופוחת עד אשר נשבר מטה לחמם? מי התיר לנו לקפח את פרנסתם?

אני יכול להעיד על עצמי שעד לפני כמה שנים כאשר הייתי צריך לקנות בגדים לילדיי הקטנים הייתי יוצא אל החנות המסורתית העירונית ועושה קניות, והייתי מפרנס את המוכר לא רע...

אבל מזה כבר כמה שנים שאני כלל לא יוצא מפתח ביתי לצורך מטרה זו... אני פשוט ניגש אל המחשב ומבצע דרכו את הקניות הנצרכות.

כואב לי הלב על בעלי החנויות הפיזיות אשר שירתו אותנו בנאמנות כל השנים, וכעת אנו מפנים להם עורף!

תשובה: דיני 'יורד לאומנות חברו' נתבארו בשולחן ערוך חלק חושן משפט סימן קנ"ו ושם נתבארו כמה וכמה חילוקים בשאלה זו - האם מותר לפתוח חנות נוספת במקום שכבר יש חנות ופתיחת החנות הנוספת עלולה לגרום לנזק כספי לבעל החנות הקיימת - ולפי המבואר שם יש להבדיל ולהבחין בין כמה וכמה מצבים שניתן להבחין בהם על ידי השאלות הבאות:

א. האם מי שבא לפתוח את החנות הנוספת הוא תושב המקום או אינו תושב המקום?

ב. האם פתיחת החנות הנוספת תגרום רק להפחתת רווחיה של החנות הקיימת, או שגם עלולה לגרום אף להפסדים ולסגירת החנות?

ג. האם יש תועלת לבני המקום מפתיחת החנות הנוספת, כגון, סחורה טובה יותר, זולה יותר, וכדומה, או שאין תועלת?

והנה אין כאן המקום לפרט ולהאריך בכל דינים אלו, אבל ביחס לשאלה שנשאלה לעיל אודות המסחר המקוון אשר נוגס יותר ויותר במסחר המסורתי, יש לנו לדעת שלא שייך כלל לדון מצד שאלת 'יורד לאומנות חברו' והוא משום שכך דרכו של עולם, שמוצר אחד מחליף מוצר אחר, ושיטת מסחר אחת מחליפה שיטת מסחר אחרת, וצריכים הסוחרים להתאים את עצמם למציאות המתחדשת בכל זמן.

ולדוגמא אציין את מה שמצוי היום בכל מקום ומקום שהאופניים החשמליים נפוצים יותר ויותר וממילא מחזור המסחר באופניים הרגילים הולך ופוחת, האם נאמר שמשום החשש לפרנסת מוכרי האופניים הרגילים צריכים אנו להימנע מלרכוש אופניים חשמליים? פשוט שלא כך הדבר וזו דרכו של עולם, ועל בעלי חנויות האופניים, להתאים את עצמם לקדמה המתחדשת, בבחינת 'וישן מפני חדש תוציא'.

וורט אשולחן שבת

הרב משה אריאל מרגי

שטן של רחמים

רכוב על אתונו מתבוסס בדמיונות על עושר אגדי וכבוד הולך בלעם למואב. העסקה די פשוטה הוא יקלל את עם ישראל, ובתמורה הוא ייהפך לאחד האנשים העשירים ביותר בעולם! חלום חייו הולך להתגשם. רק שהכל יילך כמתוכנן

ואז דברים מתחילים להשתבש קרה משהו לאתון שלו. היא דוחקת לו את הרגל לקיר וירדת מהשביל ובסוף פשוט רובצת על מקומה.

בלעם רותח - ומכה בה בחמת זעם.

ככה זה מתואר בתורה: 'ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו'

תיאור של מלאך שנשלח בחרון אף עם חרב שלופה שתפקידו להיות 'שטן'.